

Tarnów 02.08.2025

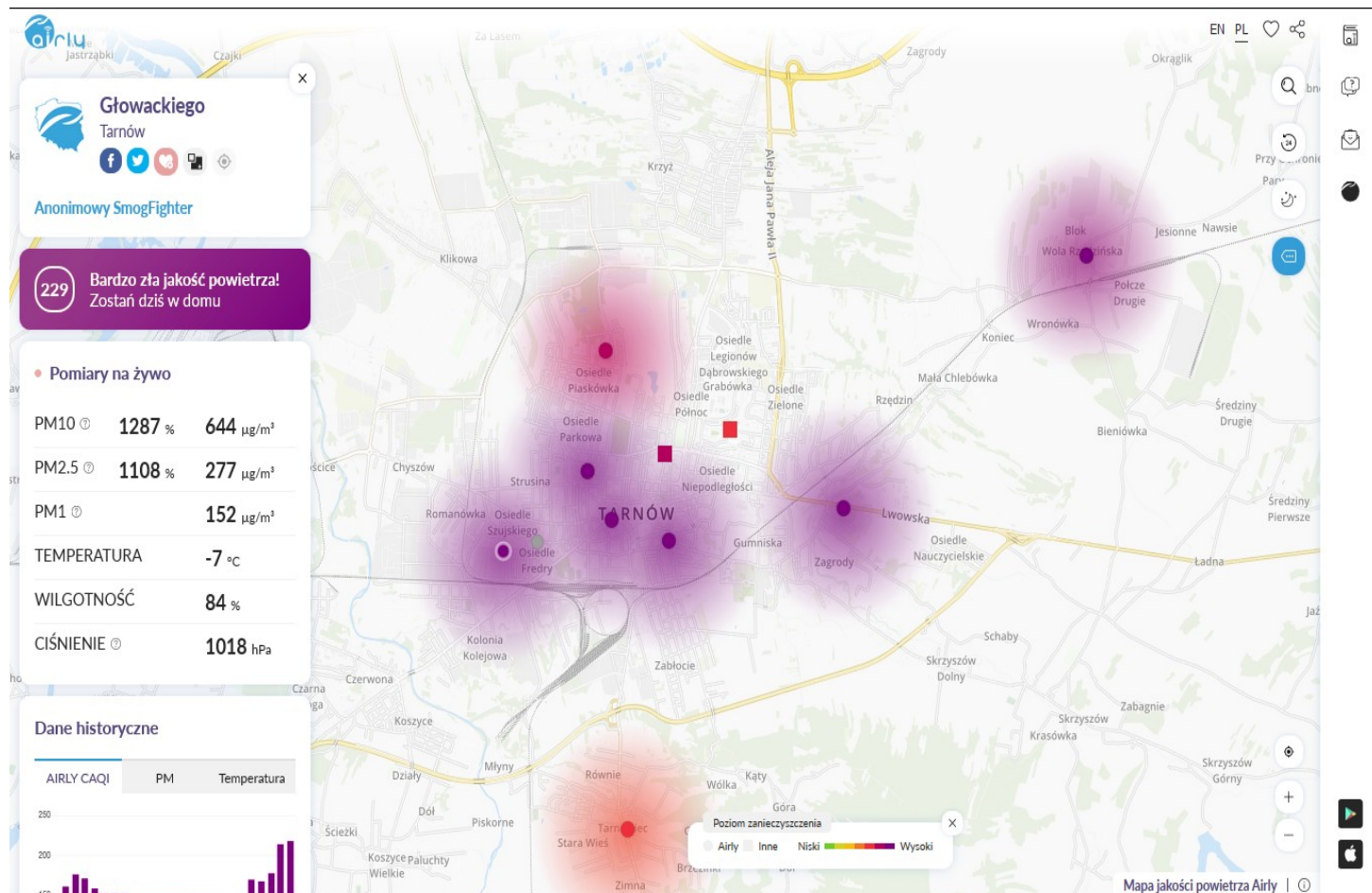
Szanowni Panowie Posłowie
Marek Suski i Paweł Sałek
Przewodniczący Komisji Sejmowej ds. Energii,
Klimatu i Aktywów Państwowych oraz
Komisji Ochrony Środowiska,
Zasobów Naturalnych i Leśnictwa

Informacja dla Komisji Sejmowej ds. Energii, Klimatu i Aktywów Państwowych oraz
Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
w sprawie
porównania działań antysmogowych w miastach Kraków i Tarnów.

Krzysztof Woźniak – Grupa Zdrowego Oddychania.

W dniu 05.03.2025 podczas obrad połączonych Komisji przekazałem informację, że w Tarnowie rozwiązaliśmy problem nadmiernego zanieczyszczenia powietrza głównie za pomocą edukacji o prawidłowym (bezdymnym) spalaniu paliw stałych, bez wprowadzania zakazów (<https://www.facebook.com/share/v/1N1hQhkQxk/>). Zupełnie inaczej niż w Krakowie, gdzie wprowadzono całkowity zakaz paliw stałych, z mało zadowalającymi rezultatami. Przewodniczący Komisji poprosili Ministerstwo Klimatu i Środowiska o porównanie działań w Tarnowie i Krakowie. Wiedząc, że Ministerstwo (wspierające zakazy używania paliw stałych) może odnieść się do tego zapytania subiektywnie, postanowiłem przesłać moją opinię.

Tarnów to 100-tysięczne miasto położone w tej samej kotlinie co Kraków, Kotlinie Sandomierskiej, w odległości 80km od Krakowa. **Oba miasta posiadają te same problemy smogowe wynikające z położenia geograficznego.** W Tarnowie zdarzały się incydenty smogowe z przekroczeniami maksymalnych dopuszczalnych wartości pyłów PM10 rzędu 1300% (jak na mapie poniżej)

W miastach tych zastosowano diametralnie różne działania antysmogowe:

1. Kraków. Całkowity zakaz używania paliw stałych od 01.09.2019. Restrykcje niespotykane nigdzie indziej w Europie, obejmujące również zakaz dla urządzeń spełniających europejskie normy ekoprojektu. Ogromna akcja biznesowa wymiany urządzeń grzewczych głównie na gazowe.

2. Tarnów. Edukacja o prawidłowym (bezdymnym) spalaniu paliw stałych, oparta na podstawach naukowych. Bez zakazów używania paliw stałych. Ponad 15 pokazów (dla ludności i w szkołach) oraz ulotki rozdawane przez Policję, Straż Miejską oraz Kominiarzy z MCK (<https://www.facebook.com/krzysztof.wozniak.gzo/videos/1277208886347296>)

Rezultaty powinny być jednoznaczne: całkowita poprawa powietrza w Krakowie i niewiadomy wynik w Tarnowie. Rzeczywistość okazała się jednak inna. Ponad dwa lata po wprowadzeniu zakazu (np. 21.11.2021) Kraków nadal posiadał najgorsze powietrze w Polsce

Oraz najgorsze powietrze na Świecie.

Air quality and pollution city ranking

21 November 2022, 10:47

US AQI		Good		Moderate		Unhealthy for Sensitive Groups		Unhealthy		Very Unhealthy		Hazardous	
		0-50		51-100		101-150		151-200		201-300		301+	
Major city		US AQI		Followers									
1		Krakow, Poland		170	542.9K								
2		Karachi, Pakistan		166	107.2K								
3		Delhi, India		166	1.5M								
4		Astana, Kazakhstan		162	26.3K								
5		Kolkata, India		156	1.5M								
6		Lahore, Pakistan		155	466.9K								

Zestawienie przygotowane przez Izbę Gospodarczą Sprzedawców Polskiego Węgla na podstawie danych w latach 2007-2019 pokazuje, że małopolskie miasta bez zakazów paliw stałych osiągnęły lepsze wyniki redukcji zanieczyszczeń powietrza niż objęty zakazem Kraków. Szczególnie uderza tu dysproporcja wydatków antysmogowych. Działania w Krakowie są horrendalnie drogie.

Najlepszym obecnie źródłem są dane Generalnego Inspektoratu Ochrony Środowiska za rok 2024 (najbardziej aktualne). Poniżej cytaty z raportu GIOŚ (<https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/documents/download/118449>)

„ W 2024 roku na obszarze województwa małopolskiego prowadzono intensywne pomiary pyłu zawieszonego PM10 na 48 stanowiskach pomiarowych w 28 lokalizacjach. Na części stacji pomiarowych jednocześnie prowadzone były pomiary pyłu zawieszonego PM10 z wykorzystaniem dwóch metod pomiarowych: manualnej (metoda referencyjna) i automatycznej.

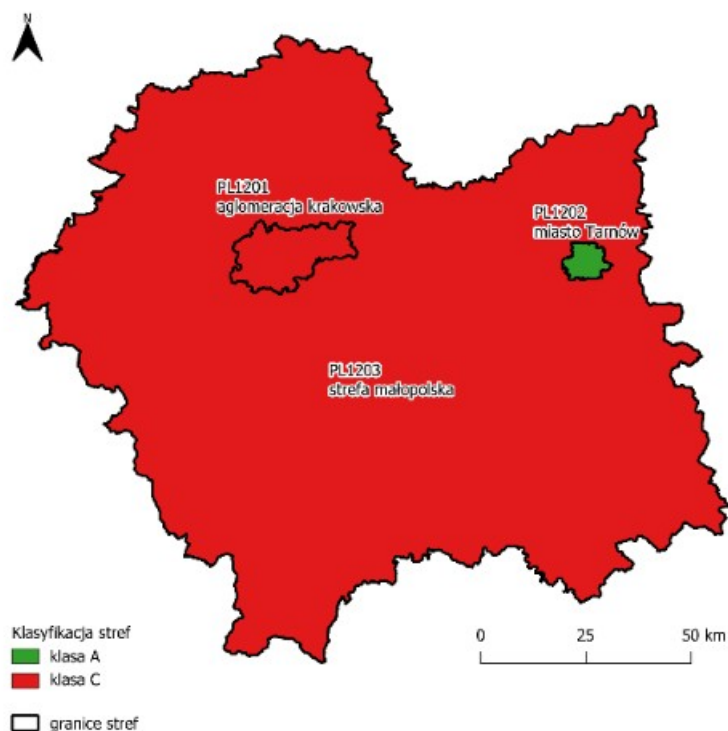
Na potrzeby oceny zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 w 2024 r. wykorzystano wyniki pomiarów intensywnych wykonywanych na 27 stanowiskach pomiarowych zlokalizowanych we wszystkich trzech strefach w województwie (nie wykorzystano serii pomiarowej pochodzącej ze stacji Kraków, ul. Kamieńskiego ze względu na zbyt niski procent ważnych danych). W przypadku prowadzenia pomiarów równoległych do oceny wykorzystano wyniki pomiarów manualnych (tabela 7.14).

Jako uzupełnienie oceny opartej o pomiar wykorzystano metodę obiektywnego szacowania, będącą wynikiem analizy danych uzyskanych przy wykorzystaniu modelowania matematycznego oraz danych dotyczących emisji pyłu zawieszonego PM10. Oceny dokonano pod kątem dwóch kryteriów: wartości średnich rocznych stężeń pyłu zawieszonego PM10, oraz liczby dni z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego przez średnie stężenia dobowe. W przypadku pierwszego

kryterium wszystkie strefy otrzymały klasę A, co oznacza, że w żadnej ze stref nie zarejestrowano przekroczenia wartości średniorocznej $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (tabela 7.13, rysunek 7.28). W odniesieniu do drugiego kryterium - dopuszczalnej częstości 35 przekroczeń poziomu średniego stężenia dobowego pyłu zawieszonego PM10, określonego na poziomie $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, przekroczenie wystąpiło na stacjach w Krakowie, Al. Krasińskiego oraz w Nowym Targu, w wyniku czego, aglomeracja krakowska oraz strefa małopolska uzyskały w ocenie klasę C (tabela 7.13, rysunek 7.27).

Tabela 7.13. Wyniki klasyfikacji stref w ocenie za 2024 rok dotyczącej PM10 - ochrona zdrowia ludzi [źródło: GIOŚ]

Lp.	Kod strefy	Nazwa strefy	Klasa strefy dla PM10	Klasa strefy dla czasu uśredniania - 24 godz.	Klasa strefy dla czasu uśredniania - rok
1	PL1201	aglomeracja krakowska	C	C	A
2	PL1202	miasto Tarnów	A	A	A
3	PL1203	strefa małopolska	C	C	A

Rysunek 7.27. Klasyfikacja stref w województwie małopolskim za 2024 rok dla pyłu zawieszonego PM10, dla czasu uśredniania - 24 godz., z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi [źródło: GIOŚ]

GIOŚ nieco nadmiarowo określił całe województwo prócz Tarnowa jako obszar nieprzyjaznej dla zdrowia człowieka klasy C. Ważne jest jednak to, że na pewno miasto Kraków jest (czerwonej) klasy C, a Tarnów jest (zielonej) przyjaznej dla zdrowia człowieka klasy A. GIOŚ wyraźnie wyróżnił Tarnów jako miasto czyste.

Następna tabela GIOŚ pokazuje, że liczba dni z przekroczeniem dobowego maksimum PM10 w Tarnowie na dowolnej stacji pomiarowej (zielona obwódka) jest niższa niż na dowolnie wybranej stacji pomiarowej (czerwona obwódka) w Krakowie.

Tabela 7.14. Parametry statystyczne obliczone na podstawie serii wyników pomiarów stężenia pyłu zawieszonego PM10, na potrzeby oceny za 2024 rok, pod kątem ochrony zdrowia ludzi [źródło: GIOŚ]

Lp.	Kod strefy	Nazwa strefy	Kod stacji	Nazwa stacji	Typ pomiaru	Komplet- ność [%]	Średnia Sa [µg/m³]	L>50 (S24)	36 maks. (S24) [µg/m³]
1	PL1201	aglomeracja krakowska	MpKrakAlKras	Kraków, Aleja Kraśińskiego	aut.	99	33 ² (34) ³	45 ¹ (50) ³	55 ⁴ (56) ³
2	PL1201	aglomeracja krakowska	MpKrakBujaka	Kraków, ul. Bujaka	man.	100	25	23	43
3	PL1201	aglomeracja krakowska	MpKrakBulwar	Kraków, ul. Bulwarowa	man.	97	28	28	48
4	PL1201	aglomeracja krakowska	MpKrakOsPias	Kraków, os. Piastów	man.	99	26	23	44
5	PL1201	aglomeracja krakowska	MpKrakSwoszo	Kraków, os. Swoszowice	man.	99	22	16	38
6	PL1201	aglomeracja krakowska	MpKrakWadow	Kraków, os. Wadów	man.	98	24	16	40
7	PL1201	aglomeracja krakowska	MpKrakZloRog	Kraków, ul. Złoty Róg	man.	99	25	19	42
8	PL1202	miasto Tarnów	MpTarBitStud	Tarnów, ul. Bitwy pod Studziankami	man.	94	22	12	34
9	PL1202	miasto Tarnów	MpTarRoSitko	Tarnów, ul. Ks. Romana Sitko	aut.	100	21	15	36
10	PL1203	strefa	MoBochKonfed	Bochnia, ul. Konfederatów	man.	99	24	20	38

Z powyższego porównania można wyciągnąć następujące wnioski:

1. Metoda naukowa bez zakazów używania paliw stałych przyniosła oczekiwany rezultat zaś metoda zakazów używania paliw stałych nie przyniosła oczekiwanego rezultatu.
2. Metoda zakazów to wielokrotnie większy koszt niż metoda naukowa.
3. **Mieszkańcy Krakowa zostali pozbawieni bezpieczeństwa energetycznego.** Nowo zakupione ogrzewacze gazowe oraz pompy ciepła nie działają w przypadku braku zasilania. Stanowi to zwiększone zagrożenie dla ich zdrowia i życia. Mieszkańcy Tarnowa legalnie użytkują kominki i piece na odnawialne drewno, które działają bez prądu.
4. **Mieszkańcy Krakowa zostali narażeni na ubóstwo energetyczne.** Gaz ziemny i prąd są źródłami energii zależnymi od dostawców i narażonymi na drożyznę. Mieszkańcy Tarnowa mogą się zawsze wspomagać tanim i łatwo dostępnym drewnem.
5. Mieszkańcy Krakowa zostali zmuszeni do niszczenia klimatu. Mają zakaz używania odnawialnego drewna, a w zamian muszą używać kopalny gaz lub znacznie mniej odnawialny niż drewno – prąd.
6. **Mieszkańcy Krakowa będą musieli kolejny raz wymienić urządzenia grzewcze.** Używanie gazu ziemnego będzie przez Unię Europejską obarczone dodatkowym podatkiem (ETS2) i z godnie z tym rozporządzeniem urządzenia docelowo trzeba będzie wymienić prawdopodobnie na koszt użytkownika. Kierunek ten był od dawna znany w kręgach ekologicznych, ale forsujące krakowski zakaz alerty smogowe nie ostrzegały o tym mieszkańców.

Można wysnuć następujące uwagi na przyszłość:

1. Procesu poprawy jakości powietrza nie powinno mierzyć się ilością wydanych pieniędzy oraz wymienionych urządzeń. Gdyby Polska chciała realizować rosyjsko-niemieckie interesy (sprzedawać niemieckie piecyki na rosyjski gaz), to wdrożyłaby właśnie taki zakaz jak w Krakowie. Nawet dziś przynosi to pośrednio zysk Rosji, bo zwiększa popyt na gaz ziemny.
2. Programy wspierające takie jak „Czyste powietrze”, programy gminne powinny być kontrolowane pod kątem podatności na realizowanie interesów niepolskich korporacji kosztem gorszego efektu dla obywateli Polski.
3. Programy wspierające powinny uwzględniać naukowe metody poprawy jakości powietrza. Edukacja o prawidłowym spalaniu paliw stałych jest stosowana w Szwajcarii, Niemczech, Belgii, Francji, Norwegii.
4. Nie należy zakazywać ogrzewania za pomocą odnawialnego drewna, szczególnie w urządzeniach niewymagających prądu do działania. Kominki i piece dają bezpieczeństwo energetyczne tworząc swoistą sieć odporności społeczeństwa na kataklizmy i braki zasilania.

Krzysztof Woźniak – Grupa Zdrowego Oddychania.

